

DRAMMEN
KOMMUNE

Temaplan

Oppvekst og læringsløp, helse, sosial og omsorg,
kultursektorens tjenester for utvikling av kunst- og kulturlivet
og tekniske tjenester

– et godt sted å leve

Temaplanene er vedtatt
av kommunestyret
21.06.2022

Innhold

Innledning	4
Bakgrunn og føringer for planen	5
Fellessatsinger for alle hovedutvalgene	7
Folkehelse og livsmestring	8
På lag med frivilligheten	10
Nærmiljøutvikling.....	12
Levekår	14
Oppvekst og læringsløp	17
Innledning	18
Om tjenestene	18
Alle skal med	20
Trygg og sterk hele livet.....	21
Gode overganger i livets faser	22
Lek, læring, skaperglede og mestringstro	23
Helse, sosial og omsorg	25
Innledning.....	26
Om tjenestene	27
Bo i eget hjem hele livet	28
Inkludere alle i arbeid og aktivitet.....	29
Brukermedvirkning	30
Rett bruk av kompetanse.....	31
Kultursektorens tjenester for utvikling av kunst- og kulturlivet	33
Innledning.....	34
Om tjenestene	35
Kunst- og kultur hele livet.....	36
Variasjon og bredde i kulturarenaer	37
Regionsenter for kultur	38
Kunst i offentlig rom	39
Tekniske tjenester	41
Innledning.....	42
Om tjenestene	44
Godt drikkevann og trygg vannforsyning.....	45
Ren natur og godt vannmiljø.....	46
Et effektivt og miljøvennlig transportsystem	47
Forebygging av flom, ras og skred.....	48
Servicevennlig kommune i plan- og byggesaker	49

Innledning

I Drammen skal vi utvikle kommunen sammen med innbyggere, frivillige organisasjoner, næringsliv og andre aktører. Vi sier derfor at Drammen kommune hviler på tre bærebjelker: Et sterkt deltakerdemokrati gjennom aktiv innbyggermedvirkning, tjenester nær innbyggerne og en offensiv stedsutvikling som skaper attraktive lokalsamfunn.

I temaplanene for tekniske tjenester, kunst og kulturlivet, oppvekst og læringsløp og helse, sosial og omsorg er det valgt ut fire felles satsinger; folkehelse og livsmestring, på lag med frivilligheten, levekår og nærmiljøutvikling. Disse satsingene angår alle temaplanene og her skal kommunens ulike tjenesteområder jobbe sammen for å nå felles mål. De ulike tiltakene skal samlet bidra til satsingen og vil, på ulik måte og i ulik grad angå mange tjenester og områder i kommunen.

Gjennom kommuneplanens samfunnsdel har kommunestyret gitt viktige styringssignaler til denne temaplanen. Satsingene og tiltakene i temaplanen bygger på mål og strategier fra kommuneplanens samfunnsdel. Temaplanen har en tidshorisont fram mot 2030, altså om lag halvparten av varigheten til kommuneplanens samfunnsdel. I temaplanene konkretiseres hvilke satsinger og tiltak kommunen skal jobbe med og hva som skal prioriteres i perioden fram mot 2030.

Til grunn for arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel ligger FNs 17 bærekraftsmål. FNs bærekraftsmål er et globalt rammeverk for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene. FNs bærekraftsmål henger nøye sammen med oppfyllelse av menneskerettighetene, herunder konvensjonen om funksjonshemmedes rettigheter (CRPD) som er et sentralt verdimeisig fundament for kommunens tjenester.

Temaplanen har blitt til i samspill mellom det politiske hovedutvalget og administrasjonen i kommunen. Ansatte i tjenestene, ledere og tillitsvalgte har siden høsten 2021 arbeidet med å få fram viktige satsinger for perioden fram mot 2030 og hvilke tiltak som skal gjennomføres i perioden.

Det har også vært gjennomført tidlig innspillrunde med foreldre i barnehage og skole gjennom møte med «Sammen om Drammensskolen» og «Sammen om kommunale barnehager».

Temaplanen har vært på offentlig høring i Drammenssamfunnet. I tillegg er det i høringsperioden også gitt innspill via høringsaktiviteter som nærutvalget i kommunedelene har hatt ansvaret for. Innspillene er vurdert og hensyntatt der det har vært relevant.

Temaplanen gjelder for perioden 2022 – 2030.

«Satsingene og tiltakene i temaplanen bygger på mål og strategier fra kommuneplanens samfunnsdel. Temaplanen har en tidshorisont fram mot 2030»

Bakgrunn og føringer for planen

Kommuneplanen er kommunens viktigste overordnede og langsiktige styringsdokument. Kommuneplanen består av en samfunnsdel og en arealdel. Samfunnsdelen inneholder kommunens visjon og de prioriterte politikkområdene med tilhørende mål og strategivalg, samt overordnede arealpolitiske føringer for kommuneplanens arealdel.

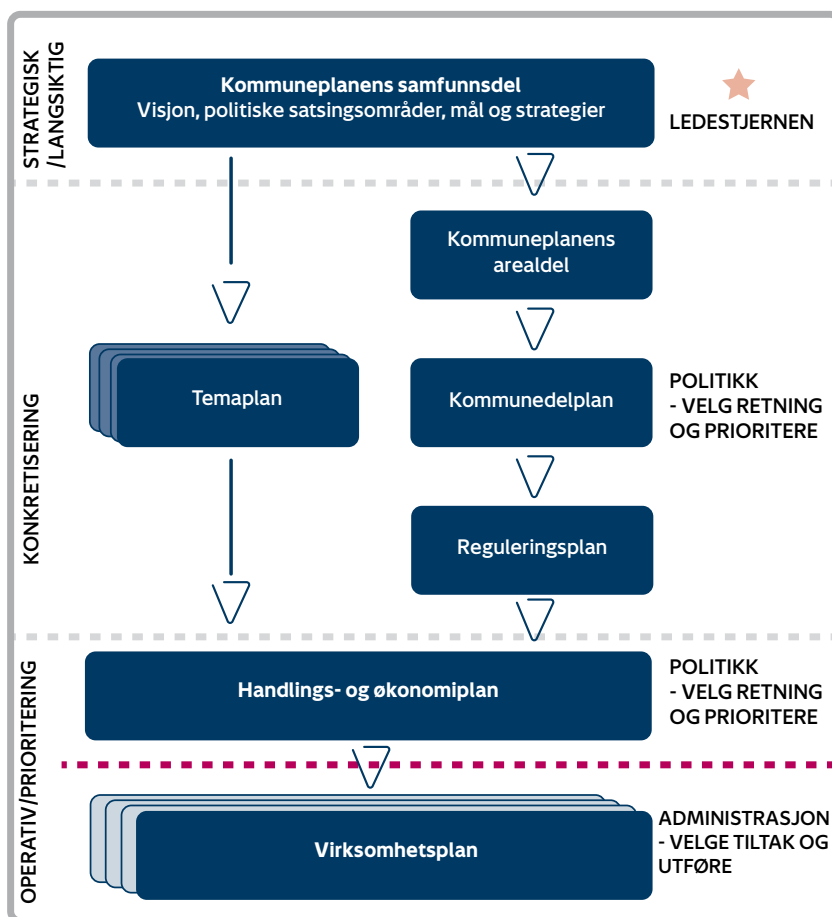
Kommuneplanen samfunnsdel gjelder fram til 2040, men kommunestyret skal ta stilling til planen i hver valgperiode. Med visjonen «Et godt sted å leve» setter kommuneplanens samfunnsdel retning for hvordan Drammen kommune skal utvikles i årene som kommer. Alle hovedmål, delmål og strategier skal bidra til at vi når denne visjonen. I tillegg legger verdiene «nær, inkluderende og nytenkende» premissene for hvordan det skal jobbes.

Temaplanene gjelder fram til 2030. Satsinger og tiltak i temaplanen bygger på mål og strategier fra kommuneplanens samfunnsdel.

Temaplanene bygger på det viktige prinsippet om at store samfunnsutfordringer løses best ved å arbeide på tvers av tjenester. Hver plan har i seg fellessatsinger hvor ulike fagområder bidrar med sine tiltak for å oppnå felles mål. I tillegg har hver temaplan sine egne satsinger som gjelder for det området planen setter søkelys på.

Satsingene og tiltakene i temaplanene blir prioritert, konkretisert og finansiert i handlings- og økonomiplanene før de blir iverksatt ute i kommunens ulike virksomheter og tjenester.

Temaplanene har blitt utarbeidet i tett samspill mellom de politiske hovedutvalgene, rådmannen/ administrasjonen og tjenestene.

**Fellessatsinger for
alle hovedutvalgene**

Folkehelse og livsmestring

Satsingen folkehelse og livsmestring er med på å oppfylle flere av målene i kommuneplanens samfunnsdel. Folkehelse og livsmestring er viktig i arbeidet med god oppvekst og godt liv, attraktive byer og tettsteder, trygge og gode bomiljøer og tidlig innsats og forebygging.

Folkehelsen påvirkes av den enkeltes valg, livsstil og levevaner, men også av hvordan kultur, fysiske, sosiale og biologiske miljøforhold, utdanning og økonomiske forhold hemmer eller fremmer god helse. Målet med folkehelsearbeid er flere leveår med god helse i befolkningen og å redusere sosiale helseforskjeller, i tråd med kommunens visjon om å skape et godt sted å leve. Kommunens folkehelsearbeid handler derfor også om å utjevne sosial ulikhet i helse. I tillegg til helsesektorens innsatser, ligger påvirkningsfaktorer for folkehelse i alle kommunens tjenesteområder. Utdanning, arbeid, bo- og nærmiljøer, ren luft, fravær av støy, gang- og sykkelveier, turstier og friluftsliv, fysisk aktivitet i skolen er blant faktorene som påvirker folkehelsen i Drammen.

«Målet med folkehelsearbeid er flere leveår med god helse i befolkningen og å redusere sosiale helseforskjeller»

Drammen kommune må møte utfordringene med at det er færre av ungdommene som har tro på at de vil få et godt og lykkelig liv enn i resten av fylket og i landet, andelen ungdommer som deltar i organisert idrett eller foreningsliv er også lavere enn snittet. Det er også noen flere som opplever at nærområdet er utrygt. Blant voksne er det flere som oppsøker legen på grunn av utfordringer med den psykiske helsen.

Personer med lav inntekt bor ofte i områder med lavere boligpriser. I slike områder i bynære strøk er det ofte lavere bokvalitet, mer trafikk og mer luftforurensing. Slik er det også i Drammen.

Tiltak Dette gjør vi	Beskrivelse	Henvisning til kommuneplanens samfunnsdel
Stimulere flere til å gå og sykle til skole, fritidsaktiviteter og jobb	Innebærer blant annet å etablere sikre skoleveier og universell utforming slik at flest mulig kan delta aktivt i samfunnet, og oppmuntre til økt fysisk aktivitet.	Legger til rette for økt bruk av gange, sykkel og kollektivtransport og ikke økt privatbiltransport
Ha varierte forebyggende tilbud som bidrar til god psykisk og fysisk helse for barn, unge, voksne og seniorer	Tilbudene skal bidra til at færre får behov for hjelp senere i livet. Tilbudene skal være både på gruppe og individnivå.	Systematisk forebygging av utenforskap og passivitet både blant unge og eldre
Sikre god luftkvalitet	Drammen kommune er pålagt av Miljødirektoratet å gjennomføre en tiltaksutredning for lokal luftkvalitet i Drammen kommune, og vil på bakgrunn av dette utarbeide «Handlingsplan for bedre luftkvalitet i Drammen kommune 2022».	Reduserer støy-, vann- og luftforurensing
Gi systematisk informasjon til innbyggerne om hvordan de kan ta gode helsevalg	For at vi, som drammensere, sammen skal ta bedre vare på vår egen helse og hverandre.	Drammen satser på tidlig innsats og forebygging som ivaretar innbyggerne
Ved helhetlig tjenesteutvikling skal grunnleggende rettigheter til personer med funksjonsnedsettelse ivaretas	For å ivareta menneskerettighetene bør kommunen jobbe helhetlig med tjenesteutvikling for å sikre grunnleggende rettigheter for personer med funksjonsnedsettelse. Vi må øke kunnskap om FN konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD)	Jobber tverrfaglig med tiltak som utjevner forskjeller blant barn og unge som sikrer at barn og unge blir fulgt opp Sikre at alle med nedsatt funksjonsevne har et godt og variert aktivitetstilbud
Møteplasser og aktivitetstilbudene videreutvikles slik at det møter innbyggernes interesser og behov	Det er behov for møteplasser og aktiviteter med tilpassede innhold, som ivaretar behov og ikke minst interesser til flere målgrupper. Målet er å motvirke passivitet og tilbaketrekning ved å danne grunnlag for mestring og nettverksbygging i lokalmiljøene.	Utvikler gode og tilgjengelige lavterskeltilbud for alle.

På lag med frivilligheten

Satsingen på lag med frivilligheten er med på å oppfylle flere av målene i kommuneplanens samfunnsdel. Samarbeid med frivillige lag og foreninger er helt sentralt for å gi innbyggerne en god oppvekst og godt liv og et variert aktivitetstilbud for alle. Hele samfunnet må jobbe sammen for å skape godt tilrettelagte og trygge bomiljøer og et bredt kultur- og aktivitetstilbud i hele kommunen.

Frivillighet er en grunnpilar i kommunen, og både lag, foreninger og privatpersoner skal stimuleres til å delta i frivillig arbeid.

Endringer i kommunal sektor og den demografiske utviklingen med flere eldre gjør at de kommunale tjenestene må spille på lag med lokalsamfunnene, frivillige organisasjoner og andre for sammen å kunne gi gode tjenester og tilbud i kommunen. Tilbud i regi av frivillige skal være et supplement og ikke en erstatning for ordinære kommunale tjenester.

«Frivillighet er en grunnpilar i kommunen, og både lag, foreninger og privatpersoner skal stimuleres til å delta i frivillig arbeid.»

Nasjonal og lokal kunnskap på frivillighet viser at en av de største barrierene for deltakelse i frivillige organisasjoner er kunnskap og kjennskap til behovene. For kommunen er det viktig å se at ulike typer frivillighet krever ulike samarbeidsmodeller.

Satsingen innebærer tiltak som bidrar til systematisk samarbeid mellom kommunen og frivillige om treffsikre tilbud til hele befolkningen.

Tiltak Dette gjør vi	Beskrivelse	Henvisning til kommuneplanens samfunnsdel
Utvikle samarbeid og avtaler mellom kommune og frivilligheten for å få økt aktivitet og gode opplevelser	Gjennom samarbeidsavtaler blir det tydelig hva kommunen kan forvente av samarbeidet og hva samarbeidspartnere kan forvente av kommunen. Meningsfulle aktiviteter kan være aktivitets- og dagsentre, sosiale nettverk og samfunnsnyttig aktivitet i lokalmiljøet. Tiltaket skal videreutvikle samarbeidet om aktive lokalsamfunn til å inkludere flere aktører	Utvikler aktivitetstilbud i samarbeid med frivillighet, idrett, kultur og friluftsliv
Samarbeide med frivillige organisasjoner og innbyggere om planlegging og drift av utendørs møteplasser, grøntarealer, strender og arealer for trim, rekreasjon og lek	Eksempelvis gjennom bruk av innbyggenes og nærutvalgenes lokalkunnskap til samarbeid om drift og utvikling av kommunens grøntområder og forankring og prioritering av planer og prosjekter.	Spiller på lag med frivilligheten og er en god og forutsigbar støttespiller.
Tilrettelegge for at arealer i kommunale bygg benyttes etter ordinær åpningstid	Tiltaket skal bidra til at frivillige lag og foreninger får tilgang på egnede lokaler for sine aktiviteter.	Legger til rette for nærhet og tilgjengelighet til aktivitetstilbudene ved bruk av nærliggende lokaler og arealer.
Utvikle en digital plattform med oversikt over fritidstilbud, lag og foreninger i kommunen som er selvbetjent av de som tilbyr aktiviteter.	Informasjon om bredden av fritidstilbud samles og gjøres tilgjengelig for innbyggere. Dette kan bidra til at flere deltar på fritidsaktiviteter	Styrker samarbeidet med frivilligheten og profesjonelle aktører om utviklingen av et bredt kultur- og aktivitetstilbud i hele kommunen
Utvikle frivilligsentralenes viktige funksjon og rolle i nærmiljøene	Utvikle frivilligsentralenes funksjon og rolle i nærmiljøene, slik at den får en klarere rolle som formidler av kontakt mellom mennesker i lokalmiljøet, samordning av frivillig innsats som privatpersoner og frivillige organisasjoner utfører, og som kompetansesenter for frivillighet.	Styrker samarbeid med frivillighet og profesjonelle aktører om utviklingen av et bredt kultur- og aktivitetstilbud i hele kommunen. Fungerer som døråpner der det tas initiativ fra frivilligheten.

Nærmiljøutvikling

Satsingen nærmiljøutvikling er med på å oppfylle flere av målene i kommuneplanens samfunnsdel. Drammen har en uttalt målsetting om å utvikle attraktive byer og tettsteder der innbyggerne skal oppleve å ha nærhet til naturen. Kommunen skal legge til rette for deltagende innbyggere og innbyggerne skal engasjeres aktivt i tjeneste- og stedsutvikling.

«Styrking av nærmiljøkvaliteter, sosial kapital, innbyggerdeltakelse og tilgang til fellesskapsressurser er viktige forutsetninger for et godt liv»

Gode og levende lokalsamfunn er med på å fremme livskvalitet i befolkningen. Styrking av nærmiljøkvaliteter, sosial kapital, innbyggerdeltakelse og tilgang til fellesskapsressurser er viktige forutsetninger for et godt liv.

For å skape trygge og aktive lokalsamfunn skal kommunen være en aktiv samarbeidspartner og sikre god involvering av frivillige lag og foreninger, næringsliv, andre lokale aktører og nærutvalgene. Drammensmodellen er etablert og er retningsgivende for all utvikling av lokalsamfunnene. I Drammensmodellen er det en tett sammenheng mellom

1. tjenester nær innbyggerne
2. medvirkning fra innbyggerne og
3. stedsutviklingen.

Trygge nærmiljøer med gode tjenester lokalt utvikles i fellesskap. De tre faktorene i modellen er en forutsetning for utviklingen av gode lokalsamfunn.

Tiltak Dette gjør vi	Beskrivelse	Henvisning til kommuneplanens samfunnsdel
Utvikle knutepunktene i kommunedelene.	Knutepunktene utvikles slik at de blir en naturlig møteplass mellom innbyggerne og kommunen, en arena for involvering og medvirkning, og et sted der lokale tjenester utvikles gjennom nærhet til brukerne	Oppmuntrer innbyggerne til engasjement og deltakelse i stedsutviklingen. Tilstreber å være nær, åpen og tilgjengelig for innbyggerne
Enkel og forutsigbar kontakt mellom kommunen og frivillige og andre eksterne samarbeidspartnere	Mange ønsker å bidra med frivillig innsats som et supplement til kommunens tjenestetilbud, men opplever at det er vanskelig å vite hva det er behov for og hvordan de kan hjelpe. Det utvikles en ordning/et system for å møte slike initiativ. Skaper trygghet i nærmiljøet	Styrker samarbeid med frivillighet og profesjonelle aktører om utviklingen av et bredt kultur- og aktivitetstilbud i hele kommunen
Bygge, videreutvikle og drifte utendørs møteplasser og arealer for trim, rekreasjon og lek	For å skape aktivitet der folk bor, øke fysisk aktivitet og skape sosiale møteplasser	Legger til rette for nærhet og tilgjengelig het til aktivitetstilbudene ved bruk av nærliggende lokaler og arealer
Stimulere til uorganiserte aktiviteter i tilknytning til nærmiljøanlegg og andre arealer også tilknyttet barnehager og skoler	Skoler og barnehager er naturlige møtepunkt i nærmiljøene. Gode nærmiljøanlegg vil føre til positiv aktivitet og mestringsopplevelser, både i og etter åpningstid i barnehager og skoler.	Legger til rette for nærhet og tilgjengelig het til aktivitetstilbudene ved bruk av nærliggende lokaler og arealer
Barn og unge medvirker og bidrar til utvikling av nærmiljøene	Dette kan eksempelvis gjøres gjennom nye arenaer og verktøy. Tiltaket vil stimulere unge til å delta aktivt i demokratiske prosesser.	Oppmuntrer innbyggerne til engasjement og deltagelse i stedsutviklingen Styrker den lokaldemokratiske prosessen.
Legge til rette for kulturarenaer og varierte arrangement nært der folk bor	Det er behov for kortreiste fritidskulturaktiviteter og opplevelser. Dette med utgangspunkt i lokalbefolkningens ressurser og behov.	Spiller på mangfoldet i kommunen og kommunedelenes særpreg og ulikheter.

Levekår

«Det finnes ikke et enkelt tiltak som kan utjevne ulikhetene i levekår, men mange ulike tiltak må virke godt sammen over tid.»

Satsingen levekår er med på å oppfylle flere av målene i kommuneplanens samfunnsdel. Gode levekår påvirker muligheten for å kunne få en god oppvekst og leve gode liv. For å bedre levekårene trenger kommunen tverrfaglige tiltak som utjevner forskjeller blant barn og unge, og mangfold og inkludering der det legges til rette for at alle får like muligheter i arbeidslivet og der det jobbes tverrfaglig med tiltak som utjevner forskjeller blant barn og unge.

Nasjonal og lokal kunnskap viser økende levekårsforskjeller i samfunnet. I Drammen er det store forskjeller mellom ulike områder i kommunen i utdanningsnivå, sysselsettingsgrad, inntekt, formue og avhengighet av offentlig inntektssikring.

Drammens befolkning har lik fordeling av utdanningsnivå som landet som helhet og andelen med høyere utdanning øker.

Drammen kommune har levekårsutfordringer særlig knyttet til andel barn og unge som lever i husholdninger med vedvarende lavinntekt. Økonomien har betydning for samfunnsdeltakelsen og livsvalg, som igjen kan knyttes til livskvalitet og egen helse. Andel innbyggere som gjennomfører videregående opplæring, er lavere i Drammen enn i Viken og Norge som helhet. Gjennomføring av videregående opplæring er statistisk sett viktig for å få et godt liv og unngå lavinntekt. Andelen personer med lavinntekt er høy i Drammen.

Det finnes ikke et enkelt tiltak som kan utjevne ulikhetene i levekår, men mange ulike tiltak må virke godt sammen over tid. Dette omfatter tiltak innenfor mange av kommunens tjenesteområder og i samspill med andre, blant annet kan sosiale entreprenører bidra med nye løsninger på sosiale utfordringer i samfunnet og er viktige medspillere for kommunen. Det er viktig å arbeide samordnet og tverrfaglig for å redusere terskler for deltakelse, sikre likeverdig tilgang til tjenester og tilrettelegge godt for medvirkning for at alle skal ha like muligheter i livet. Alle skal kunne delta i samfunnet uavhengig av økonomi.

Tiltak Dette gjør vi	Beskrivelse	Henvisning til kommuneplanens samfunnsdel
Bedre ungdommers mulighet til å kvalifisere seg til arbeid	Tettere samarbeid mellom kommunale og fylkeskommunale tjenestene, Nav, universitetet og private studiesteder og næringslivet skal gi en mer varig tilknytning til arbeidslivet.	Oppmuntrer og legger til rette for at alle skal ta utdanning og utnytte sine ressurser
Arbeidsrettede tiltak med lav terskel for deltakelse, skal bidra til økt sysselsetting blant de som står lengst fra arbeidslivet	Enkelte innbyggere kan stå langt fra arbeidslivet. Eksempler på det kan være: Langtidsmottakere av sosialhjelp, innbyggere med lav utdanning eller som har helseutfordringer. Det er behov for nye og bedre løsninger for at flere av disse kan få arbeid og bli selvhjulpne.	Legger til rette for at alle får like muligheter i arbeidslivet
Tilby sommerjobber til ungdom	Tiltaket skal sikre at ungdom har meningsfulle aktiviteter i sommerferien. I tillegg bidrar tiltaket til at ungdom får arbeidserfaring og inntekt.	Legger til rette for at alle får like muligheter i arbeidslivet
Målrettede kultur- og fritidstilbud for barn og unge fra familier med varige levekårsutfordringer.	Levekårsutfordringer er et tidsaktuelt samfunnsproblem som kan løses blant annet ved å styrke barn og unges deltakelse. Det handler om å legge til rette for muligheter til å delta på organiserte og uorganiserte aktiviteter i hverdagen, på fritiden og i ferier, og ha tilgang til nødvendig utstyr	Jobber tverrfaglig med tiltak som utjevner forskjeller blant barn og unge
Samarbeid med sosiale entreprenører for å få nye ideer og løsninger som skaper arbeidsplasser, bedrer sosiale forhold og motvirker utenforskap	En sosial entreprenør er en eller flere personer som ønsker å bidra til å skape en ny løsning på et sosialt problem. Kommunen kan samarbeide med sosiale entreprenører for å utvikle og kjøpe nye tjenester for innbyggerne, inn under regelverket for offentlige anskaffelser.	Legger til rette for at alle får bidratt med sin kompetanse og evne.

**Oppvekst og
læringsløp**

Innledning

Framskrivninger fra Statistisk sentralbyrå (SSB) peker på at det blir færre barn og unge i Drammen i årene som kommer. Dette skyldes i hovedsak at arbeidsinnvandringen i landet har avtatt, og at kvinner føder færre barn enn tidligere. Barnekullene som begynner i barnehage, har færre barn enn de som går ut av barnehagen. Antall elever på 1. trinn er også mindre, enn antall elever som går ut av 10. trinn. Det er forventet at den demografiske utviklingen i aldersgruppen 0-15 år vil fortsette enda noen år, og dette vil medføre et redusert behov for plasser i kommunale barnehager og grunnskoler. Utviklingen vil påvirke fremtidig bruk og utvikling av barnehage- og skolebygg i kommunen.

«Det er forventet at den demografiske utviklingen i aldersgruppen 0-15 år vil fortsette enda noen år, og dette vil medføre et redusert behov for plasser i kommunale barnehager og grunnskoler»

Temaplan for oppvekst og læringsløp er ment å være en overbyggende plan for hovedutvalgsområdet, og planen synliggjør satsinger med utgangspunkt i strategier fra kommuneplanens samfunnsdel. Satsingene og tiltakene viser hvilke prioriteringer som skal være utgangspunkt for tjenesteutviklingen i de nærmeste ti-årene, hvor føringer i kommuneplanen, den demografiske utviklingen og

kommunens økonomiske situasjon er hensyntatt.

Temaplanen er en del av kommunens planstrategi, som ble revidert og vedtatt i handlings- og økonomiplanen 2022-2025, av kommunestyret den 13. desember 2021 (sak 177/21).

Den reviderte planstrategien inneholder flere planer som har relevans for temaplan for oppvekst og læringsløp:

- Handlingsplan for utvikling og bruk av barnehage- og skolebygg
- Handlingsplan levekår og inkludering (avventer eventuell oppstart til etter at disse temaplanene er ferdigstilt)
- Overordnet strategi om frivillighet
- Handlingsplan for selvmordsforebygging
- Handlingsplan - Vold i nære relasjoner

Om tjenestene

Temaplan for oppvekst og utdanning omfatter skole, barnehage og forebyggende tjenester.

Skole

Drammen kommune har 32 kommunale skoler; 22 barneskoler, 9 ungdomsskoler, 1 skole med elever fra 1.-10.trinn og Frydenhaug skole som er en 1-10 skole for elever med nedsatt funksjonsevne og omfattende tilretteleggingsbehov. Grunnskolen i kommunen skal ha høy kvalitet og alle elever skal oppnå grunnleggende ferdigheter og oppleve mestring og utfordring.

Ved Drammen voksenopplæring er det tre undervisningstilbud som ligger under grunnskole. Dette er grunnskole for voksne innbyggere i Drammen kommune som har behov for grunnskoleopplæring, kombinasjonsprogrammet som er et samarbeid mellom voksenopplæringen og Fylkeskommunen, og norskopplæring etter Introduksjonsloven. Dette er et tilbud til voksne bosatte flyktninger, innvandrere (selvbosatte og gjenforente) og arbeidsinnvandrere. Tilbudet gis til voksne i alderen 16 til 67 år som har rett og/eller plikt til norskopplæring.

Skoleområdet har også faglig og økonomisk ansvar for spesialundervisningen for elever fra kommunen som går i friskoler (private skoler), og for elever som bor i fosterhjem i andre kommuner.

Barnehage

I Drammen kommune er det 33 kommunale og 47 private barnehager. Barnehagene skal legge et godt grunnlag for utvikling og læring for barna. Målet er trygge barnehager der barna kan leke og lære. Kommunen er lokal barnehagemyndighet og skal se til at både de kommunale og private barnehagene drives i samsvar med regelverket. Barnehagemyndigheten har tre virkemidler til disposisjon; veiledning, tilsyn og godkjenning.

Barnehageloven gjelder for alle barnehageeiere, både eiere av kommunale og private barnehager. Barnehagemyndigheten kan gi pålegg om å rette opp ulovlige eller uforsvarlige forhold ved godkjente eller godkjenningspliktige virksomheter. Bestemmelsen om å gi pålegg om å rette opp uforsvarlige forhold skal fungere som en sikkerhet og fange opp forhold som ikke er direkte regulert av barnehageloven, men som kan føre til uforsvarlige forhold for barna.

Barn som ikke har begynt på skolen, har rett til spesialpedagogisk hjelp hvis de trenger det, og dette er barnehageområdets ansvar. Retten gjelder uansett om barnet går i barnehage eller ikke. Spesialpedagogisk hjelp kan for eksempel være trening, stimulering eller støtte til de som jobber i barnehagen.

Forebyggende tjenester

Forebyggende tjenester leverer tjenester som både skal virke helsefremmende og forebyggende, samt avdekke behov og sikre at rett hjelp settes inn på riktig nivå til riktig tid. Gjennom systematisk arbeid og tverrfaglig innsats skal tjenestene bidra til at barn, unge og voksne ikke utvikler vansker som fører dem inn i et mer omfattende hjelpetilbud enn nødvendig.

Barnevernet skal bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår, og kommunen har ansvaret for å sikre hjelp til det enkelte barn. Enslige mindreårige i barnevern er også barnevernets ansvar.

PP-tjenesten skal hjelpe barn, elever, lærekandidater, lærlinger, praksisbrevkandidater og voksne med behov for særskilt tilrettelegging. Hensikten er at de får et inkluderende, likeverdig og tilpasset pedagogisk tilbud. PP-tjenesten skal også hjelpe barnehager og skoler med å legge til rette for barn og elever med særskilte behov.

Helsefremmende tjenester 0-100 har ansvaret for de helsefremmende, forebyggende og reparerende helse- og familietjenestene fra ufødte barn til de eldste i kommunen. Tilbudene er lavterskel helsetilbud barn og unge (skolehelsesykepleiere, helsestasjoner, helsestasjon for ungdom og Uteteam), lavterskel familietjenester – familieteam og lavterskel tjenester for voksne og seniorer (Friskliv- læring og mestring, Rask psykisk helsehjelp og Forebyggende helseteam). Leveransene krever ingen henvisning.

Målet er at kommunens barn og unge skal få riktig hjelp til riktig tid, av et hjelpeapparat som samarbeider godt på tvers av etater og faggrupper. SLT-modellen skal sørge for å koordinere kunnskap og ressurser mellom politi og relevante kommunale enheter. Også næringsliv og frivillige organisasjoner hører med i dette nettverket. Samarbeidsmodeller er med på å sikre bedre kommunikasjon på tvers av nivåer og tjenester i det rus-, - og kriminalitetsforebyggende arbeidet for barn og unge mellom 10-25 år.

Folkehelseprogrammet skal bidra til å skape et grunnlag for systematisk og samordnet arbeid for bedre folkehelse ved å bygge broer mellom sektorene og kommunale virksomheter som i praksis arbeider tett med å løse folkehelseutfordringene lokalt. Det er barn og unge som er hovedmålgruppen for arbeidet, men det er en intensjon at tiltakene som iverksettes også skal kunne tilpasses andre målgrupper.

Alle skal med

Satsingen «Alle skal med» er med på å oppfylle flere av målene i kommuneplanens samfunnsdel. Satsingen skal bidra til at barn og unge opplever trygge fellesskap der alle kan delta og oppleve tilhørighet. For å få til dette er det viktig å ha gode grunntjenester som er robuste og fleksible slik at forsterket og forebyggende innsats kan settes inn tidlig slik at færrest mulig opplever sosialt utenforskap eller faglig frafall senere.

Satsingen skal bidra til at barn og unge skal få kunnskap og ferdigheter til å kunne samhandle på en hensiktsmessig og god måte. Å kunne sette seg inn i hva andre tenker, føler og erfarer, er grunnlaget for empati og vennskap mellom barn og unge. Dialog står sentralt i sosial læring. Å lære å lytte til andre og samtidig argumentere for egne syn, gir barn og unge et grunnlag for å håndtere uenighet og konflikter, og for å søke løsninger i fellesskap.

Tiltak Dette gjør vi	Beskrivelse	Henvisning til kommuneplanens samfunnsdel
Legge til rette for at barn og elever får sin læring og utvikling i det ordinære tilbudet.	Ved å satse på tidlig innsats og forebyggende støtte i fellesskapet, er målet at færre barn og unge skal få behov for individuelle tiltak og spesialundervisning.	Utvikler kompetanse og sikrer nødvendig kapasitet i tjenestene
Ha sosialfaglige stillinger på barneskoler	Tiltaket skal bidra til at elever opplever en god skolehverdag.	Utvikler kompetanse og sikrer nødvendig kapasitet i tjenestene
Sikre trygge og gode barnehage- og skolemiljø ved at tjenestene har riktig og tilstrekkelig kompetanse på rett sted.	Tiltaket skal bidra til at barn og elever skal oppleve fellesskap og tilhørighet. Dette kan eksempelvis oppnås gjennom ansvarlige ressurspersoner på virksomhetene og etablering av tverrfaglig veiledningsteam på kommunalt nivå.	Skaper trygge barnehage- og skolemiljø som sikrer at barn og unge blir sett og fulgt opp.
Støtte, veilede og gi hjelp til barn, unge og familier.	Tiltak skal bidra til at barn og ungdom sikres trygg og god omsorg. Tiltak kan være helsefremmende, forebyggende og/eller reparerende	Søker kunnskap og har en aktiv dialog med brukerne om deres behov.

Trygg og sterk hele livet

Satsingen «Trygg og sterk hele livet» er med på å oppfylle flere av målene i kommuneplanens samfunnsdel. Satsingen skal bidra til at alle barn og unge blir trygge på seg selv og utvikler ferdigheter som gjør den enkelte i stand til å ta vare på egen fysisk og psykisk helse.

Hverdagene våre består av store og små hindringer. Satsingen skal bidra til at barna og unge skal vokse opp som trygge, selvstendige og robuste barn og ungdommer. Det handler blant annet om hvordan de kan lære og utvikle seg når de opplever hindringer. Selvfølelse handler om hvordan vi tenker og føler om oss selv. Å leve med dårlig selvfølelse er for mange en stor belastning i livet og vil kunne skape andre plager gjennom oppvekst og voksenlivet.

Denne satsingen skal, sammen med andre satsinger i temaplanen, bidra til at kommunen oppfyller målene med oppvekstreformen. Oppvekstreformen flytter mer ansvar til kommunene på barnevernsområdet. Ett av målene med reformen er å styrke det tverrsektorielle arbeidet i kommunen og arbeidet med tidlig innsats og forebygging, på en slik måte at hjelpen bedre blir tilpasset barns og familiers behov. I tillegg skal arbeidet bidra til at rettsikkerheten til barn og familier blir godt ivaretatt.

Tiltak Dette gjør vi	Beskrivelse	Henvisning til kommuneplanens samfunnsdel
Styrke det forebyggende helsearbeidet i ungdomsskoler, videregående skoler og voksenopplæringen.	God psykisk helse er en viktig faktor for å hindre frafall i videregående opplæring.	Utvikler kompetanse og sikrer nødvendig kapasitet i tjenestene
Arbeide målrettet med å nå ut med helsefremmende tilbud.	Arbeidet skal bidra til at innbyggere gis gode forutsetninger for å fremme egen helse.	Systematisk forebygging av utenforskap og passivitet både blant unge og eldre.
Legge til rette for læring, inkludering og mestring gjennom aktiviteter og lek i barnehage og SFO.	Dette kan eksempelvis gjøres ved å inngå samarbeidsavtaler med frivilligheten for å øke aktivitet.	Jobber tverrfaglig med tiltak som utjevner forskjeller blant barn og unge
Avdekke tidlig, og hjelpe barn som lever i risiko for rus/vold/overgrep.	Ved å avdekke forhold tidlig vil faren for langvarige skader og hjelpebehov for barnet reduseres.	Utvikler kompetanse og sikrer nødvendig kapasitet i tjenestene
Styrke de voksne i foreldrerollen	Foreldre skal få støtte til å ivareta egne barns fysiske og mentale utvikling, for eksempel gjennom foreldrekurs.	Søker kunnskap og har en aktiv dialog med brukerne om deres behov.
Voksne tar ansvar for å etablere gode relasjoner til barn og ungdom.	Barn og unge skal møte trygge, tydelige og varme voksne på alle arenaer. Dette kan for eksempel være i barnehage og skole, eller andre arenaer som bibliotek.	Systematisk forebygging av utenforskap og passivitet både blant unge og eldre.

Gode overganger i livets faser

Satsingen «Gode overganger i livets faser» er med på å oppfylle flere av målene i kommuneplanens samfunnsdel. Satsingen skal bidra til at tjenestene skal samarbeide om overgangen fra hjem til barnehage, barnehage til skole og skolefritidsordning, og fra grunnskolen til videregående opplæring. Samarbeidet mellom tjenestene skal bidra til at barn og unge får trygge og gode overganger.

Overganger kan beskrives som en prosess av endringer, som barn, unge og familien erfarer når de beveger seg fra en setting til en annen. Disse overgangene fører til rolleendringer, som igjen innebærer endring i forventninger og krav til barnet. Overganger berører også miljøet rundt barnet, foreldre, familie og venner, og det er sårbare perioder der samarbeidet mellom partene som er involvert får ekstra stor betydning. Når tjenestene lykkes med å legge til rette for gode overganger, kan dette bidra til å støtte barns utvikling, selvfølelse og livskompetanse.

Tiltak Dette gjør vi	Beskrivelse	Henvisning til kommuneplanens samfunnsdel
Få tilbakemeldinger fra brukere slik at tjenestene kan videreutvikle tilbudene.	Nye programmer og innovative løsninger skal bidra til at innbyggernes tilbakemeldinger utvikler tjenesten	Søker kunnskap og har en aktiv dialog med brukerne om deres behov
Legge til rette for at barn og unge skal oppleve sammenhengende og gode overganger.	Overgangsrutiner skal sikre sammenhengende og gode overganger, fra barnehagestart til videregående skole, inkluderer alle tjenester som er involvert i barn og unges liv. Gode overganger er en viktig faktor for fullføring av videregående opplæring	Legger til rette for at alle får bidratt med sin kompetanse og evne

Lek, læring, skaperglede og mestringstro

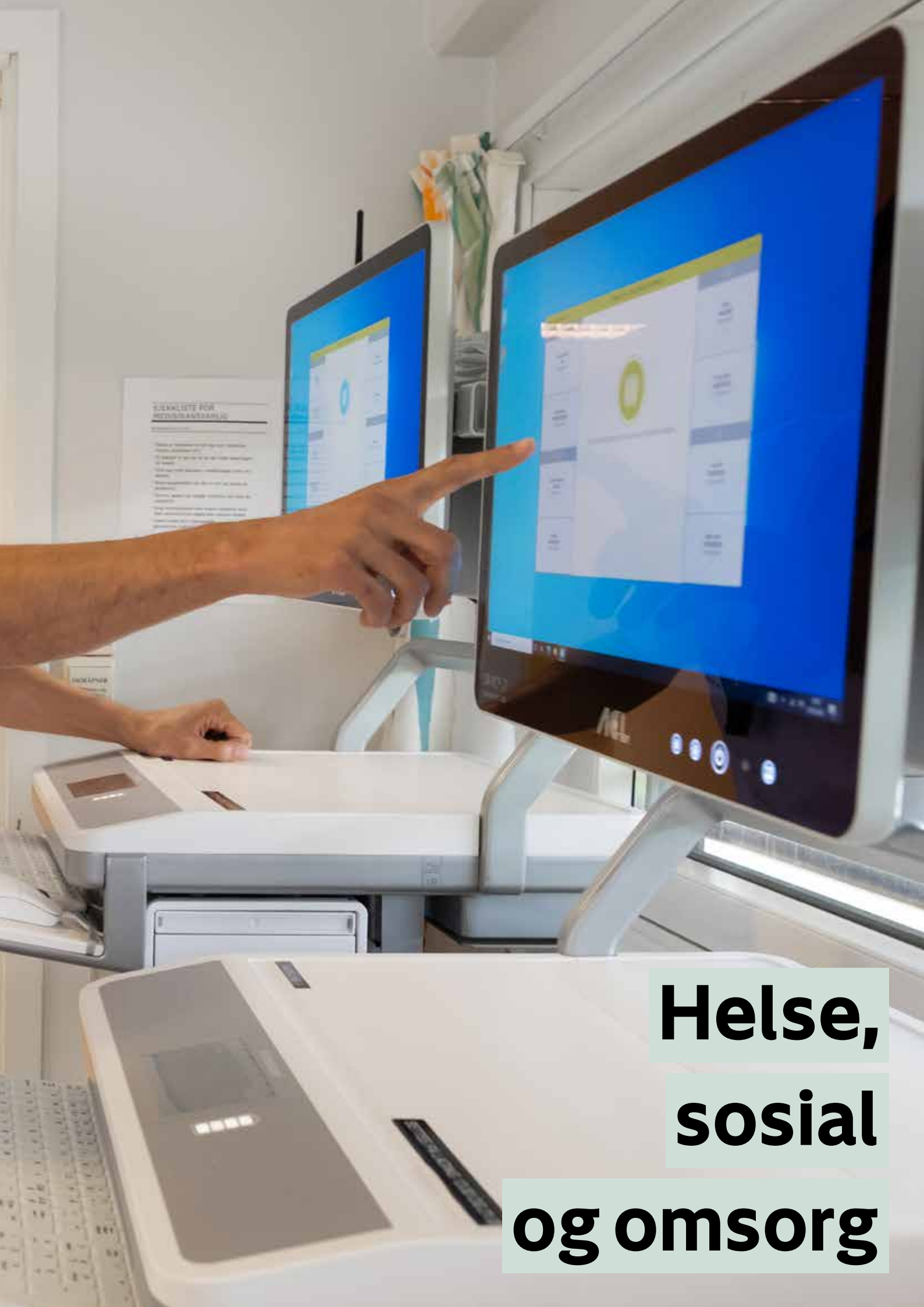
Satsingen «Lek, læring, skaperglede og mestringstro» er med på å oppfylle flere av målene i kommuneplanens samfunnsdel. Satsingen skal bidra til at leken får en sentral plass i barnehagen. Barnehagen skal være en arena for barnas utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling. Barndommens og lekens egenverdi skal anerkjennes og gis gode vilkår.

Skolen har både et danningsoppdrag og et utdanningsoppdrag. De henger sammen og er gjensidig avhengig av hverandre. Opplæringen skal gi elevene et godt grunnlag for å forstå seg selv, andre og verden, og for å gjøre gode valg i livet. Opplæringen skal også gi alle barn og unge et godt faglig utgangspunkt for deltakelse på alle områder innenfor utdanning, arbeids- og samfunnsliv.

Satsingen skal også bidra til at elevene i grunnskolen får støtte i sin utvikling av de fem grunnleggende ferdighetene gjennom hele opplæringsløpet (lesing, skriving, regning, muntlige ferdigheter og digitale ferdigheter), slik at de får de beste forutsetninger for å mestre voksenlivet.

Tiltak Dette gjør vi	Beskrivelse	Henvisning til kommuneplanens samfunnsdel
Sikre god kompetanse for alle barn innenfor de grunnleggende ferdighetene	Gode grunnleggende ferdigheter bidrar til at barn og elever opplever mestring og inkludering, fullfører videregående opplæring og blir deltakere i arbeidslivet.	Oppmuntrer og legger til rette for at alle skal ta utdanning og utnytte sine ressurser
Barns lek skal gis gode vilkår og lekens egenverdi skal anerkjennes.	Tiltaket vil bidra til at alle barn som går i barnehage, får en god barnehagehverdag preget av trivsel, vennskap og lek. Leken er drivkraften for barnas utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling. Leken har også en viktig plass i SFO og skole som rekreasjon og som en del av undervisningen.	Skaper trygge og gode barnehage- og skolemiljø som sikrer at barn og unge blir sett og fulgt opp.
Gjøre undervisningen praktisk, relevant, utfordrende, variert og aktiv.	Elever lærer på ulike måter. Dette tiltaket vil bidra til å gjøre skolens innhold spennende og variert, slik at alle elevene har mulighet for å tilegne seg ny kunnskap.	Legger til rette for at alle får bidratt med sin kompetanse og evne.
Sikre barnehager og skoler enkel tilgang til skolebibliotek/bibliotek.	Tiltaket vil bidra til leselyst, bedre leseferdigheter og økt faglig kunnskap. Tiltaket kan også bidra til å utjevne sosiale levekårsforskjeller.	Utvikler kompetanse og sikrer nødvendig kapasitet i tjenestene

**Helse,
sosial
og omsorg**

Innledning

Det vil bli flere eldre i Drammen fram mot 2040 og det forventes om lag en dobling av personer over 80 år. Den store økningen kommer av at dagens befolkning i disse aldersgruppene er fra de små mellomkrigskullene, mens det etter hvert er de store etterkrigskullene som blir gamle. Det store fødselskullet fra 1946 fyller 80 år i 2026. I tillegg forventes det at gjennomsnittlig levealder vil fortsette å øke. I perioden fra 2020 til 2032 er det forventet en økning av antallet innbyggere som er 80 år og eldre på ca. 2 900, fra ca. 4 400 i 2020 til ca. 7 300 i 2032.

Det er forventet at en slik befolkningsvekst vil medføre økt etterspørsel av kommunale helse- og omsorgstjenester for alle aldersgrupper, og at dette derfor vil utfordre det samlede tjenestetilbudet.

Temaplan for helse- sosial- og omsorg er ment å være en overbyggende plan for utvalgsområdet, og planen synliggjør satsinger med utgangspunkt i strategier fra samfunnsdelen. Satsingene og tiltakene viser

hvilke prioriteringer som skal være utgangspunkt for tjenesteutviklingen i de nærmeste ti-årene, hvor de føringer i kommuneplanen, den demografiske utviklingen og kommunens økonomiske situasjon er hensyntatt.

Temaplanen er en del av kommunens planstrategi, som ble revidert og vedtatt i handlings- og økonomiplanen 2022-2025, av kommunestyret den 13. desember 2021 (sak 177/21). I tillegg kan det, i ti-årsperioden være hensiktsmessig å utarbeide

et fåtall andre temaplaner eller handlingsplaner, som ikke er nevnt i den reviderte oversikten.

Den reviderte planstrategien inneholder flere planer som har relevans for temaplan for helse, sosial og omsorg:

- Helhetlig strategi for å møte fremtidens behov for bygg til helse, sosial og omsorgsformål (høringsutkast til behandling i april 2022)
- Temaplan for boligutvikling (forventet sluttbehandling ved årsskiftet 2022/ 2023)
- Handlingsplan levekår og inkludering (avventer eventuell oppstart til etter at disse temaplanene er ferdigstilt)
 - Boligsosial handlingsplan (forventes ferdigstilt ved årsskiftet 2022 / 2023)
 - Overordnet strategi om frivillighet
 - Handlingsplan for selvmordsforebygging

«I planperioden for denne strategien, fra 2020 til 2032, er det forventet en økning av antallet innbyggere som er 80 år og eldre på ca. 2 900, fra ca. 4 400 i 2020 til ca. 7 300 i 2032.»

Om tjenestene

Tjenester som omfattes av denne planen er:

Helse

Primærhelsetjenester til alle kommunens innbyggere, inkludert legevakt, legetjenester, samfunnsmedisin, smittevern, miljørettet helsevern, fysioterapi og ergoterapitjenester. Drammen helsehus er en stor kommuneovergripende institusjon og er også del av tjenestetilbudet, som døgnakutte tjenester i institusjon.

Mennesker med nedsatt funksjonsevne

Tjenester til mennesker med nedsatt funksjonsevne i alle aldre. Det gis tilbud til brukere med behov for sammensatte og helhetlige tjenester i et livsløpsperspektiv. Tjenestene gis til brukere som bor i eget hjem/ bolig med behov for heldøgns bemanning, som ambulante tjenester, avlastningstjenester og som dag- og aktivitetstilbud.

Hjemmetjenester og institusjon

Omsorgstjenester i institusjoner/sykehjem, tjenester i hjemmet, omsorgsboliger med heldøgns bemanning og dagsenter. Omsorgstjenestene drifter også kafeer og ulike aktivitetstilbud som er åpne for alle innbyggere. Tjenestene omfatter også vedtak om tjenester. Tjenestetilbudet inkluderer en koordinerende enhet som skal sikre sammenhengende og helhetlige tjenester for den enkelte. Ernæring og kjøkkendrift er samlet i én virksomhet som består av Drammen kjøkken og Solberglia, Bråta og Svelvik kjøkken.

Rus og psykisk helse

Tjenester til innbyggere med rusproblemer og/eller psykiske lidelser. Tjenestetilbudet innebærer at innbyggere med rus- og/eller psykiske helseutfordringer får råd og veiledning, helsetjenester, oppfølging i bolig og øvrige tjenestetilbud som de har behov for.

Sosialtjeneste, etablering og bolig

Tjenestene understøtter kommunens arbeid for å styrke innbyggernes deltakelse i arbeid og fravær av utenforskap. Tjenestetilbudet inkluderer sosiale tjenester i NAV, råd og veiledning til vanskeligstilte på boligmarkedet, bosetting, etablering og kvalifisering av voksne flyktninger og deres barn, samt akutt bistand og råd, veiledning og oppfølging til innbyggere som har blitt utsatt for vold og/eller overgrep av noen de er i nær relasjon til.

Bo i eget hjem hele livet

Satsingen «bo i eget hjem hele livet» er med på å oppfylle flere av målene i kommuneplanens samfunnsdel. Satsingen skal bidra til at flere skal kunne bo i et nærmiljø de er trygge i, skal kunne få og beholde et godt sosialt liv i et nabolag og kan klare seg selv så langt det er mulig.

Det er dokumentert at de fleste ønsker å bli boende i eget hjem, selv om behov for tjenester øker. Kommunens økonomiske situasjon tilsier også at å hjelpe flere til å kunne oppnå dette ønsket, vil være hensiktsmessig. Den demografiske utviklingen tilsier at antallet eldre nesten dobles innenfor en 10 års periode. Dette vil føre til at flere vil ha behov for hjelp og kommunale tjenester for å kunne klare å bo hjemme. Det er derfor behov for en målrettet satsing på at flest mulig kan bo hjemme, hele livet.

Satsingen retter seg også mot andre enn eldre. Overgangen fra ungdom til voksenlivet kan være spesielt utfordrende for innbyggere med nedsatt funksjonsevne. Overgangen er vanskelig både for den det gjelder, og for foreldre eller andre nære. Det å bo selv og klare seg mest mulig selv er like viktig for disse unge voksne, som for alle andre. Det er i dag for få bo- og tjenestetilbud til denne målgruppen og en viktig satsing i årene som kommer er å bedre deres muligheter til å kunne bo i eget hjem.

Tiltak Dette gjør vi	Beskrivelse	Henvisning til kommuneplanens samfunnsdel
Gi tidlig råd og veiledning om boligvalg og tilpasning av egen bolig, slik at alle kan bo lengst mulig i eget hjem	Tjenestene skal tidligst mulig ta initiativ til å planlegge boligbehov (dagens og fremtidens), sammen med den det gjelder og andre berørte	Utvikler kompetanse og sikrer nødvendig kapasitet i tjenestene Stimulerer til engasjement og involverer innbyggere i utvikling av tjenestene
Ved å gi mulighet til utprøving, ved økt kunnskap og gjennom dialog med bruker og pårørende økes bruken av mestrings- og trygghetsskapende teknologi	Benytte mestrings- og trygghetsskapende teknologi som ett av flere forebyggende og helsefremmende tiltak. Legge til rette for kompetanseheving hos de ansatte, gode rutiner og arbeidsprosesser. Teknologi brukes etter faglig vurdering som gjøres tverrfaglig og med respekt for det enkelte fagområdet	Sikre tilgjengelig og lett forståelig informasjon om tjenestene Bygger kultur for nytenkning, digitalisering og tilpasningsdyktighet
Samarbeid mellom frivilligheten og tjenestene skal bidra til at den enkelte får den hjelpen de trenger, mulighet til aktivitet, sosialt fellesskap og trygghet	Innbyggere skal ha de beste mulighetene til å kunne bo i egen bolig. Hjelp og tjenester i hjemmet, vil bidra til dette. Dette kan for eksempel være ved bedre tverrfaglig samarbeid, at tjenester som sykepleie, fysio- og ergoterapi og helsefag styrkes, og ved samarbeid mellom tjenester og frivilligheten	Utvikler kompetanse og sikrer nødvendig kapasitet i tjenestene Stimulerer til engasjement og involverer innbyggere i utvikling av tjenestene
Styrke samarbeidet med pårørende	Pårørende er en ressurs og deres innsats er viktig som supplement til de kommunale tjenestene. Samarbeidet mellom tjenestene og pårørende kan gjøres enklere, blant annet gjennom digitale plattformer som DigiHelse på helsenorge.no	Legger til rette for stor grad av nærhet til tjenestetilbudet Legger til rette for at alle får bidratt med sin kompetanse og evne

Inkludere alle i arbeid og aktivitet

Satsingen skal bidra til at flere kan oppleve at de kan bidra i samfunnet. Enten i et arbeidsfellesskap, eller i fellesskap med andre i aktiviteter som oppleves som meningsfulle.

For mange innbyggere opplever utenforskap, og at de ikke får mulighet til å bidra i samfunnet på lik linje med andre. Det kan være flere årsaker til dette, som for eksempel redusert eller manglende arbeidsevne eller at de mangler kvalifikasjoner som matcher det arbeidslivet etterspør. Satsingen skal bidra til å finne nye og videreutvikle eksisterende måter å hjelpe flere ut i arbeid og meningsfull aktivitet. Gjennom satsingen skal utenforskap reduseres, og flere skal bli økonomisk selvhjulpne.

Tiltak Dette gjør vi	Beskrivelse	Henvisning til kommuneplanens samfunnsdel
Skape arbeidsplasser for flere, gjennom et langsiktig, forpliktende samarbeid mellom aktører som næringsliv, fylkeskommune, NAV og universitetet og kommunen.	Høy sysselsetting er viktig for utjevning av sosiale forskjeller, å motvirke utenforskap og god inkludering. Arbeidsgivere i offentlig og privat sektor skal sammen finne kreative og nye løsninger som kan føre til at flere kommer i arbeid.	Jobber for at alle skal ha mulighet til lønnet arbeid Arbeider for god samhandling mellom næringsliv, politikk og administrasjon
Øke, videreutvikle og nyttiggjøre tilrettelagte arbeidsplasser i VTA-bedrifter, i kommunens virksomheter og i samarbeid med næringslivet	Kommunen, som arbeidsgiver, skal øke antallet arbeidsplasser for innbyggere som av ulike grunner står langt fra arbeidslivet eller som trenger «rause» arbeidsplasser for å teste og/eller styrke sin arbeidsevne. Kommunen skal også samarbeide med næringslivet for å øke tilbudet om «rause» arbeidsplasser og samarbeide med VTA bedrifter for at relevante innbyggere i størst mulig grad kan nyttiggjøre seg av deres tilbud.	Systematisk forebygging av utenforskap og passivitet både blant unge og eldre Utvikler aktivitetstilbud i samarbeid med frivillighet, trossamfunn, idrett, kultur og friluftsliv Sikrer at alle med nedsatt funksjonsevne har et godt og variert aktivitetstilbud.
Motvirke utenforskap og fremme inkludering ved å styrke aktivitetstilbudet til innbyggere med psykiske og/eller fysiske helseutfordringer	I perioder av livet kan innbyggere ha helseutfordringer som gjør at de ikke kan ha ordinært arbeid. Mange ønsker allikevel å bidra i samfunnet, og ha mulighet til å delta i aktivitet som de oppfatter som meningsfylt. Dette kan være som del av et frivillighetsarbeid, eller aktiviteter som for eksempel gir helsegevinst for dem selv.	Legger til rette for at alle får like muligheter i arbeidslivet
Gi ungdom som står utenfor ordinært utdanningsløp og arbeid hjelp til å komme i arbeidsrettede tiltak	En for stor andel unge innbyggere oppsøker NAV fordi de dropper ut av et kvalifiseringsløp og ikke kommer seg i arbeid. Noen kan ha helsemessige utfordringer. Gjennom dette tiltaket skal det satses målrettet på at disse ungdommene får hjelp som kvalifiserer til arbeid.	Legger til rette for at alle får like muligheter i arbeidslivet
Etablere trygg og sikker transport til alle tjenestemottakere med behov	Mange tjenestemottakere har behov for transport til ulike tilbud (dagsentra, skole, ulike aktiviteter m.v). Det vil være hensiktsmessig å etablere en egen ordning for alle slike transportbehov. Vil kunne forhindre utenforskap, sikre deltakelse, utjevne forskjeller.	Systematisk forebygging av utenforskap og passivitet både blant unge og eldre Utvikler gode og tilgjengelige lavterskeltilbud for alle

Brukermedvirkning

Satsingen skal bidra til at tjenestemottakere skal gis bedre muligheter, og kan ta større ansvar for at de får tjenester de opplever er viktige for dem. Gjennom gjensidig tillit og respekt skal brukere og ansatte søke de beste løsningene for den enkelte.

Forskning og erfaring viser at brukere får mer nytte av tjenester dersom de selv er aktive og delaktige i å definere hva de ønsker å oppnå og hvilken hjelp de trenger for å nå dette. Gjennom pasient- og brukerrettighetsloven er brukere sikret rett til å medvirke. Gjennom brukerinvolvering skal tjenestene blant annet sikre at den enkelte kan ta de rette valgene for seg selv. Gjennom råd, veiledning og nødvendig støtte skal den enkelte få mulighet til å ta disse ressursene i bruk. Satsingen innebærer å ta brukere på alvor og bygge tiltak og tjenester på det som er viktig for bruker og brukers egne mål.

Tiltak Dette gjør vi	Beskrivelse	Henvisning til kommuneplanens samfunnsdel
Styrke brukeres, og pårørendes der det er relevant, mulighet til å få innsikt i sitt eget tjenestetilbud	Tjenestemottakere kan oppleve utrygghet når det skjer endringer, for eksempel i overgangen fra barn/ ungdom til voksen eller når det er behov for å flytte fra en bolig til en annen fordi tjenestebehovet har endret seg. Gjennom å ta i bruk digitale, brukerorienterte løsninger skal brukernes innsikt i eget tjenestetilbud styrkes. Tryggheten kan økes dersom den det gjelder opplever at tjenestene samarbeider godt seg imellom, og sammen med bruker	Jobber tverrfaglig med tiltak som utjevner forskjeller
Brukere skal i større grad gis mulighet å delta i utforming av eget tjenestebehov	Brukerinvolvering og brukermedvirkning har stort fokus, kanskje særlig innen helse, sosial og omsorgstjenestene. Det er blant annet igangsatt systematisk arbeid i de regionale helseforetakene for å utvikle nye metoder i denne sammenheng. Det er behov for kontinuerlig å følge med på utviklingen og utvikle og implementere nye metoder for brukerinvolvering i de kommunale helse, sosial og omsorgstjenestene.	Søker kunnskap og har en aktiv dialog med brukerne om deres behov
Styrke brukernes kompetanse om hvordan bedre ta vare på egen helse	Brukernes kompetanse skal styrkes, slik at de i større grad kan ta ansvar for egen situasjon og helse, gjerne i samspill med pårørende og andre nære	Søker kunnskap og har en aktiv dialog med brukerne om deres behov
Øke antallet ansatte som har egen erfaring som tjenestemottaker	Erfaringer har vist at ansatte, som selv har opplevd å være tjenestemottakere, har kunnskap som er viktig for å utvikle virkningsfulle tjenester. De har også ofte større legitimitet i samarbeidet med brukere, på grunn av sine egne erfaringer. Det er derfor ønskelig øke antallet ansatte som har egne erfaringer som brukere av tjenesten	Søker kunnskap og har aktiv dialog med brukerne om deres behov

Rett bruk av kompetanse

Satsingen skal bidra til best mulig kvalitet på tjenestene. Ansatte skal i størst mulig grad bruke sin faglige kompetanse slik at innbyggere til enhver tid får tjenester med høy faglig kvalitet.

Det er store utfordringer med å ha en bemanning, med rett kompetanse, både for å møte dagens og fremtidens behov. Det er i dag i særlig grad mangel på leger, vernepleiere og sykepleiere. En satsing som innebærer at vi både kan beholde og rekruttere medarbeidere og som bidrar til at vi i størst mulig grad sikrer at den enkelte får benyttet sin kompetanse på beste måte vil være viktig. Satsingen innebærer å utvikle og sikre kompetanse. Den innebærer også videreutvikling av en kultur for utvikling, endring og deling, som skaper arbeidsglede og stolthet.

Tiltak Dette gjør vi	Beskrivelse	Henvisning til kommuneplanens samfunnsdel
Bruke de ansattes kompetanse på en mest hensiktsmessig måte, og sikre god samhandling mellom ulike fagområder	Tilstrekkelig tilgang på fagkompetanse er en utfordring og vil være det i årene som kommer. Det er derfor nødvendig å sikre at kompetansen brukes på den mest hensiktsmessige måten. Dette medfører til dreining av ansvarsoppgaver, og at disse knyttes til stillinger.	Utvikler kompetanse og sikrer nødvendig kapasitet i tjenestene
Samhandle med utdanningsinstitusjoner for å sikre rekruttering, oppdatert kunnskap og kompetanse for å gi innbyggerne riktige tjenester	Samarbeid om å ivareta praksisstudenter, lærlinger og elever, samt utvikle/samarbeide om å ha treffsikre utdanninger som bidrar inn i forhold til helse, sosial og omsorgstjenestens fremtidige behov for kompetanse	Bygger kultur for nytenkning, digitalisering og tilpasningsdyktighet
Prøve ut nye arbeidstidsordninger i helse- og omsorgstjenesten	Det er igangsatt forsøk med andre arbeidstidsordninger innen deler av hjemmetjenesten. Erfaringene viser at dette har ført til en høyere andel heltidsansatte. Det er derfor ønskelig å videreføre satsingen i flere deler av helse, sosial og omsorgstjenestene	Sikrer kompetanse, kontinuitet og god framdrift

**Kultursektorens
tjenester for utvikling
av kunst- og kulturlivet**

Innledning

Temaplanen for kultursektorens tjenester for utvikling av kunst og kulturlivet omfatter tjenester og tilbud for den delen av programområdet Kultur, idrett og frivillighet knyttet til kunst og kultur. Temaplanen bygger på ambisjonene i kommuneplanens samfunnsdel og gjenspeiler verdiene som ligger til grunn for etablering av ny kommune, nær, inkluderende og nytenkende.

«Kunst- og kulturtilbudet må bygge på, synliggjøre og gjenspeile mangfoldet i befolkningen. Særlig barn og unge bør kunne møte kunst og kultur som en del av hverdagen i sitt nærområde»

Satsinger og tiltak i denne planen skal bidra til at Drammens innbyggere skal ha mulighet til å skape, delta i og oppleve kunst og kultur i hele kommunen uansett bosted, alder, økonomi, etnisitet, språk eller funksjonsevne. Kunst- og kulturtilbudet må bygge på, synliggjøre og gjenspeile mangfoldet i befolkningen. Særlig barn og unge bør kunne møte kunst og kultur som en del av hverdagen i sitt nærområde.

Noen av kommunes utfordringer peker blant annet på behovet for bedre og mer tilgjengelig kulturtilbud til innbyggerne, styrking av nærmiljøene, økt tilrettelegging og tilgjengelighet for bruk av kulturarenaer og tettere samarbeid med private profesjonelle kulturaktører og fritidskulturlivet.

Valgene som tas i Temaplanen for kultursektorens tjenester for utvikling av kunst og kulturlivet understøtter målsetninger for programområdet Kultur idrett og frivillighet om å arbeide for blant annet;

- å bygge fellesskap
- å gi kultur større plass i forebyggende og helsefremmende arbeid
- å inkludere grupper som ikke deltar på kunst- og kulturarenaer
- at kunst og kultur er tilgjengelig i hele kommunen
- å styrke Drammens regionale posisjon innen kunst- og kulturfeltet.

Temaplanen er en del av kommunens planstrategi, som ble revidert og vedtatt i handlings- og økonomiplanen 2022-2025, av kommunestyret den 13. desember 2021 (sak 177/21).

Den reviderte planstrategien inneholder flere planer som har relevans for temaplanen, herunder:

- Overordnede strategi for frivillighet
- Temaplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv.
- Temaplan for kulturminner og kulturmiljøer.

Om tjenestene

Temaplanen for kultursektorens tjenester for utvikling av kunst og kulturlivet omfatter tjenester som bibliotek og møteplass, kulturskole og åpne fritidstilbud til barn og unge, Den kulturelle skolesekken og Kulturoasen, arrangement, tilskuddsordninger, fritid med bistand samt kulturarvformidling og kulturminnevern.

Bibliotekene har fokus på å gi innbyggerne gode, sømløse tjenester og innholdsrike møteplasser. Bibliotekene som møteplass, har en viktig rolle som åpen, uavhengig og tilgjengelig arena for alle byens innbyggere. Denne møteplassfunksjonen er også spesielt viktig for barn og unge i kommunen. Bibliotekenes tilbud er gratis.

Kulturskolen og Attic gir opplæringstilbud i kunst og kulturfag. Det inkluderer musikk, teater/drama, visuell kunst og dans, for alle barn og unge i kommunen som ønsker å ta del i et slikt tilbud. Kulturskolens er til stede i større eller mindre grad i 9 av 10 kommunedeler. Kulturskolen har moderasjonsordning for egenbetalingen.

Den kulturelle skolesekken tilbyr profesjonelle, kvalitetssikrede kulturopplevelser og skapende virksomhet for grunnskoleelever i Drammensskolen i samsvar med nasjonale føringer og gjeldene læreplan. Kulturoasen, den kulturelle spaserstokken, tilbyr profesjonell kunst- og kulturformidling av høy kvalitet til eldre hjemmeboende og i institusjon.

Ung kultur gir et åpent kultur- og fritidstilbud til barn og unge i hele kommunen.

Tilskuddsordninger til kunst og kulturlivet er et viktig virkemiddel for å stimulere til aktivitet både blant profesjonelle aktører og i fritidskulturlivet. Formidling av kunst og kulturarv er viktige elementer for identitets- og stedsutvikling.

Arrangementsveiledning og utviklingen av arrangørkompetanse som er i takt med behov og utviklingen av befolkningen er av betydning. Interkultur som er et nasjonalt kompetansesenter og et regionalt fyrtårn i Viken for flerkulturell formidling, bistår kulturaktører gjennom tilrettelegging og rådgiving innenfor ulike arrangementer, seminarer og arbeidsverksteder.

De fem kommunale Frivilligsentralene er møteplasser for formidling av kontakt mellom mennesker i lokalmiljøet, samordning av frivillig innsats og et bindeledd mellom det offentlig og den organiserte frivilligheten.

Tilrettelagt fritid skal bidra til at mennesker med behov for bistand, støtte og sosialt samvær skal få en trygg, aktiv og meningsfull fritid.

Drammen Scener gir regionens innbyggere to profesjonelle fremføringsarenaer gjennom kulturarrangementene på Drammens Teater og Union Scene.

Fossekleiva kultursenter tilbyr unike kunst- og kulturopplevelser, gir forståelsen av historiske sammenhenger og ulike kunstuttrykk.

Satsinger og tiltak i temaplanen inkluderer det gode samarbeidet Drammen kommunen har med kulturinstitusjoner, særlig de som mottar tilskudd av kommune.

Kunst- og kultur hele livet

Satsingen kunst og kultur hele livet er med på å oppfylle flere av målene i kommuneplanens samfunnsdel. Kunst og kultur er med på å forme identitet og ytring, noe som igjen gir gevinster for livskvalitet. Satsingen baserer seg på perspektiver innen forebyggende arbeid, medvirkning og livslang læring.

Folkehelseprofilen viser at psykiske plager er et voksende fenomen i Drammen. Det er flere som oppsøker lege på grunn av utfordringer med den psykiske helsen, sammenlignet med både Viken og Norge som helhet. Kunst- og kultur hele livet kan bidra til bedre livskvalitet, økt deltagelse og til å bringe og binde mennesker sammen. Det kan bidra til å bryte ned sosiale barrierer og skape fellesskap og identitet.

Publikumsperspektivet er også viktig for denne satsingen. Ifølge rapporten «Kartlegging av kulturarenaer Drammen kommune» er publikums kulturbruk i endring. Barn og unges besøk er nær halvert, mens voksne over 45 år har økt sitt besøk. Dessuten viser rapporten til et trendbrudd, hvor unge ikke lenger legger fra seg sine kulturelle ungdomsvaner når de blir voksne.

Det er behov for å gjøre tilbudene interessante og mer tilgjengelig for innbyggerne for å bidra til å øke deltagelse og bruk. I Drammen kommune vil et variert tilbud gjennom tidsriktige deltakelses- og opplevelsesmuligheter, være fokuset i de neste 10 årene. For å lykkes er det viktig med godt samarbeid mellom kommunen, fritidskulturlivet, kulturinstitusjoner¹ og profesjonelle aktører.

Tiltak Dette gjør vi	Beskrivelse	Henvisning til kommuneplanens samfunnsdel
Utvikle bibliotekenes funksjon som aktivitets- og formidlingsarenaer.	Det er behov for styrke bibliotekenes rolle som arenaer for kultur- og kunnskapsformidling, læring og opplevelse, mangfold og debatt.	Legger til rette for livslang læring.
Utvikle kulturskolens tilbud og rolle i kommunedelene.	Kulturskolen er en viktig aktør i arbeidet med å gi barn og unge mulighet til delta i kulturaktiviteter tidlig. Tilbudet er av stor betydning for brukerne og har en viktig funksjon i lokalmiljøene.	Utvikler gode og tilgjengelige lavterskeltilbud for alle.
Kunst- og kulturopplevelser brukes i helsefremmende aktivitet og forebyggende innsats.	Utnytte det potensiale som ligger i å bruke kunst og kultur i folkehelsearbeid for å motvirke utenforskap og ensomhet. Dette kan styrkes gjennom tverrfaglig samarbeid.	Systematisk forebygging av utenforskap og passivitet både blant unge og eldre.
Aktiv formidling av kulturarv	Kulturarv som virkemiddel for å skape identitet og tilhørighet.	Oppmuntre innbyggerne til engasjement og deltagelse i stedsutvikling.
Barn og unge medvirker i utformingen av aktivitetstilbudet.	Det er viktig at målgruppen føler eierskap til de tilbudene som til enhver tid er tilgjengelige, samt at tilbudene er relevante for dem.	Stimulerer til engasjement og involvere innbyggere i utvikling av tjenester.
Utvikling av både profesjonalitet og bredde gjennom samarbeid med fritidskulturlivet og profesjonelle aktører	Kommunen samarbeider med andre sektorer for å skape rom for både deltagelse og opplevelse. Kommunen utnytter det potensiale som ligger i tilskuddsordninger for å legge forholdene til rette for at alle får opplevd kunst og kultur hele livet.	Styrker samarbeidet med frivilligheten i utviklingen av rekreasjonstilbudene.

¹ Refereres i hovedsak til kulturinstitusjoner som mottar tilskudd av kommunen.

Variasjon og bredde i kulturarenaer

Satsingen variasjon og bredde i kulturarenaer er med på å oppfylle flere av målene i kommuneplanens samfunnsdel. Lokalt kulturliv er mangfoldig og består av både produserende og skapende miljøer innenfor ulike uttrykk og ytringer. Kulturarenaene utgjør kjernen av den infrastrukturen som er nødvendig for et aktivt kulturliv.

Rapporten «Kartlegging av kulturarenaer Drammen kommune» gir interessante perspektiver og peker tydelig på utfordringer i forhold til kommunens kulturarenaer. Det er behov for arenaer med lav økonomisk terskel, arenaer med tydelig profil med tanke på øving, lager, rom for egenorganisert virksomhet, scener og større saler for scenekunst og produksjon.

Det er behov for øvingsrom, lagerrom, rom for egenorganisert virksomhet, scener og større saler for scenekunst og produksjon som er på et prisnivå som kulturlivet har mulighet til å klare.

Det er en prioritering å tilby arenaer for ulike formål, produksjon, øving og visning som er formålstjenlige for både de profesjonelle aktørene og fritidskulturlivet. Fremtidens utfordringer trenger nye løsninger og nytt blikk på kulturarenaenes rolle og funksjon i store og små lokalsamfunn.

Tiltak Dette gjør vi	Beskrivelse	Henvisning til kommuneplanens samfunnsdel
Igangsette kvalitetsvurdering av kulturarenaer som oppfølging av arenakartleggingen.	Omfanget av kulturarenaer i kommunen er kartlagt. Det er videre nødvendig å følge opp dette arbeidet med kvalitetsvurdering av eksisterende arenaer opp mot publikums- og kulturaktørens behov.	Styrke samarbeid med frivilligheten og profesjonelle aktører om utvikling av et bredt kultur- og aktivitetstilbud.
Organisering og utleievilkår for lokaler til produksjon og visning av kunst og kultur tilpasses kulturlivets behov.	Det er behov for å se på hvordan de profesjonelle lokalene kan gjøres tilgjengelig for flere aktører, samt sikre forutsigbarhet for kulturlivet.	Skaper forutsigbare rammebetingelser for næringslivet gjennom aktiv tilrettelegging.
Egnede kulturarenaer og arrangementsutstyr gjøres tilgjengelig for fritidskulturlivet og profesjonelle aktører, og det utarbeides en oversikt over eksisterende kulturlokaler og kulturscener.	Det er behov for å gi kulturaktører mulighet til å øve, produsere og vise kunst og kultur. Tilgjengelige arenaer og utstyr som gjør dette mulig, over hele kommunen er avgjørende.	Kommunens arealer gjøres tilgjengelige for åpne arrangementer.

Regionsenter for kultur

Satsingen regionsenter for kultur er med på å oppfylle flere av målene i kommuneplanens samfunnsdel. Drammen representerer et regionalt tyngdepunkt. Kommunens plassering i regionen er en fordel, men fører også til at det er enkelt for publikum å oppsøke andre steder/ byer. Kommunen bør arbeide for at det blir produsert attraktiv kunst og kultur som bidrar til at publikum og utøvere fra regionen tiltrekkes Drammen.

I Kommuneplanens samfunnsdel fremheves ambisjonen om at Drammen skal være attraktiv for både innbyggere, besøkende og næringsdrivende. Kommunen skal fremstå for næringslivets førstevalg. Det gir noen føringer for denne satsingen. Skal kommunen være en regionaktør av betydning på kunst og kulturfeltet må det legges til rette for aktører som kan ha betydning for dette.

Institusjoner og aktører innen kunst og kultur er sentrale bidragsytere til kommunens aktivitet, særpreg og identitet, og er avgjørende for attraktiviteten. Parallelt må det tilbys gode forutsetninger som gjør det mulig for kunst- og kulturarbeidere å etablere seg og å drive i Drammen. Det er behov for å skape attraktivitet for hele bredden av det profesjonelle kunst- og kulturlivet for å understøtte målet om regionsenter for kultur.

Tiltak Dette gjør vi	Beskrivelse	Henvisning til kommuneplanens samfunnsdel
Utvikle Kulturytring Drammen og andre møteplasser for kulturaktører, kulturinstitusjoner og relevant næringsliv.	Målet er å samle kulturaktører og relevant næringsliv om å skape attraktivitet for hele bredden av det profesjonelle kunst- og kulturlivet.	Bruker Drammens fortrinn og unike plassering sentralt på Østlandet.
Utvikle Drammensbiblioteket som regionalt litteraturhus.	Drammensbiblioteket som regional arena for litteratur, språk og debatt. Drammensbiblioteket har et profesjonelt arrangementstilbud som er attraktivt og inspirerende og når et bredt publikum.	Videreutvikler posisjonen som kultursenter i regionen
Videreutvikle kulturarener/ profesjonelle scener sin posisjon og rolle som regional og nasjonal kulturmøteplass.	Videreutvikling av Fossekleiva og andre profesjonelle scener i Drammen som møteplass for at regionale og nasjonale kulturaktører vil bidra til at Drammen tiltrekker seg ulike kulturmiljøer og aktører.	Videreutvikler posisjonen som kultursenter i regionen
Styrke profesjonelle kulturaktørers og kulturinstitusjonenes mulighet til å satse og virke i Drammen.	Med en fremtidsrettet arrangementsstrategi og samarbeidskultur satses det på å tiltrekke kulturaktører til kommunen. Med åpenhet og positiv holdning til nye ideer er vi en «ja kommune» for profesjonelle kulturaktører.	Arbeider for god samhandling mellom næringsliv, politikk og administrasjon

Kunst i offentlig rom

Satsingen Kunst i offentlig rom er med på å oppfylle flere av målene i kommuneplanens samfunnsdel. Kunst i det offentlige rom vil, i større grad enn kunst i et gallerirom, bli eksponert for et bredere publikum. Den vil også nå et publikum som ikke oppsøker kunsten på eget initiativ, men av brukere av det offentlige uterom eller et formålsbygg.

En satsing på kunst i det offentlige rom er et viktig bidrag til stedsutviklingen i kommunen fordi det bidrar til økt kvalitet, attraktivitet og funksjonalitet i bygg og uterom. Det offentlig rommet er et sted der innbyggere ferdes og et sted for opplevelser. Kunst i offentlige rom kan bidra til demokrati og ytring og bidra til nye arenaer for kunstopplevelse og samhandling som beriker, engasjerer og skaper refleksjon.

Kunst i offentlig rom kan være helsefremmende, stimulere til deltakelse i fellesskapet, øke bolyst og styrke stedsidentitet og tilhørighet. Det er behov for å høyne bevisstheten om kunst i kommunen og betydningen av å bruke kunst inn i plasser, steder og formålsbygg for å øke kvaliteten og funksjonaliteten. Det er behov for økt formidling av den kunsten som finnes slik at innbyggeren kan få mer opplevelse og glede av utsmykningen.

Tiltak Dette gjør vi	Beskrivelse	Henvvisning til kommuneplanens samfunnsdel
Legge til rette for en helhetlig estetisk utforming av offentlige rom gjennom retningslinjer for kunst i offentlige bygg og uterom.	Kunst i offentlig rom skal ses i sammenheng med overordnet planlegging. Det utarbeides retningslinjer for dette. Retningslinjene skal gjelde for bygg og anlegg som eies av kommunen og/eller hvor kommunen er part i et eierfellesskap.	Det skal være et levende kultur- og aktivitetstilbud i hele Drammen.
Kunst i kommunalt eie formidles aktivt i offentlige bygg og uterom.	Det er behov for tilgjengeliggjøring av kunstopplevelser i større grad enn i dag for befolkningen. Gjennom aktiv formidling av kunst i bygg og uterom kan dette oppnås i større grad	Jobber aktivt med holdningsskapende arbeid som fremmer inkludering, toleranse og respekt.
Legge til rette for midlertidige kunstprosjekter i offentlig rom i samarbeid med kulturinstitusjoner, private aktører og næringsliv.	Innbyggerne kan oppleve kunst flere steder og på ulik vis. Det kan gi uterommene økt kvalitet og bruk og gi kunstnere en arena.	Oppmuntret innbyggerne til engasjement og deltakelse i stedsutviklingen.

Tekniske tjenester

Innledning

Tekniske tjenester omfatter offentlig infrastruktur som er grunnleggende for et velfungerende kommunesamfunn. Det er regnet som en selvfølge at alle skal ha rent vann, at avløp ikke skal forurense, at innbyggere skal

komme raskt og sikkert frem til sine daglige gjøremål, at man har gode bokvaliteter og nærmiljø etc. Innen mange områder finnes det politisk handlingsrom til å bestemme hvilket tilbud innbyggerne skal få, andre ikke f.eks. fordi det er nasjonale lovfestede krav til standard. Temaplan for tekniske tjenester inneholder begge deler. Tiltak som er omfattet av pålegg, er lagt inn for å gi forutsigbarhet om hva som kan forventes. Tiltak der man har mulighet til lokalpolitisk prioritering viser behov og er tydeligere knyttet til politiske prioriteringer gjennom kommuneplanens samfunnsdel, disse kan prioriteres både i tid og omfang.

«Temaplanen er en del av et tredelt planhierarki for overordnet strategisk planlegging der samfunnsdelen ligger til grunn for overbygningen i hele kommunen, temaplan for tekniske tjenester favner hovedutvalgsområdet, og temaplaner for ulike deltema gir føringer for enkeltområder»

Temaplan for tekniske tjenester er ment å være en overbyggende plan for utvalgsområdet. Temaplanen er en del av et tredelt planhierarki for overordnet strategisk planlegging der samfunnsdelen ligger til grunn for overbygningen i hele kommunen, temaplan for tekniske tjenester favner hovedutvalgsområdet, og temaplaner for ulike deltema gir føringer for enkeltområder. Disse planene er besluttet utarbeidet i revidert oversikt over planoppgaver med utgangspunkt i kommunens planstrategi, som ble vedtatt i handlings- og økonomiplanen 2022-2025, av kommunestyret den 13. desember 2021 (sak 177/21). I tillegg kan det være hensiktsmessig å utarbeide et fåtall andre temaplaner eller handlingsplaner, som ikke er nevnt i den reviderte oversikten. Dette vil avklares i rullering av planer i forbindelse med neste handlings- og økonomiplanen.

For noen områder har det vært nødvendig å utarbeide deltemaplanene før den overbyggende temaplanen fordi behovet har oppstått som en konsekvens av forhandlingsgrunnlaget for byvekstavtaler. Dette gjelder temaplan for sykkel og temaplan for trafikksikkerhet.

Det utarbeides også andre overbyggende temaplaner som vil komplettere områder innenfor tekniske tjenester. Dette er kommuneplanens arealdel og kommunens klimastrategi.

Siden man for dette hovedutvalgsområdet i hovedtrekk praktiserer et tredelt planhierarki, vil temaplanen for tekniske tjenester ha en overordnet tilnærming til problemstillingene. Planen synliggjør satsinger med utgangspunkt i strategier fra samfunnsdelen. Satsingene videreføres i tiltaksområder som gir utgangspunktet for hovedmålsettingene i temaplanene for de ulike delområdene.

Temaplaner som skal utarbeides for å dekke alle delområder, og som er politisk vedtatt i planstrategien:

- Temaplan for vann og avløp
- Temaplan naturmangfold og naturrestaurering
- Temaplan landbruksnæring
- Temaplan overvannshåndtering og flom
- Parkeringsstrategi
- Temaplan for vei
- Kommuneplanens arealdel
- Klimastrategi 2.0
- Temaplan for sykkel (vedtatt)
- Temaplan for trafiksikkerhet (vedtatt)

I tillegg kommer følgende planer, som også vil bygge videre på eller ivareta tiltak innenfor satsingene i temaplanen for tekniske tjenester:

- Handlingsplan for bedre luftkvalitet i Drammen kommune 2022.
Bakgrunnen er at Drammen kommune er pålagt av Miljødirektoratet å gjennomføre en tiltaksutredning for lokal luftkvalitet i Drammen kommune
- Regional areal- og transportplan, som skal fornyes
- Arbeidet med temaplan for tekniske tjenester har vist at det trolig vil være behov for flere planer. Dette vil vurderes nærmere.

For hvert tiltak i temaplanen henvises det til strategier fra kommuneplanens samfunnsdel. Det enkelte tiltak kan ofte bygge oppunder flere strategier, men her henvises det til strategien som anses som den mest sentrale for tiltaket.

Om tjenestene

Temaplan for tekniske tjenester omfatter følgende tre programområder:

Utbygging og samferdsel

Utbygging og samferdsel omfatter utbygging, forvaltning og drift av veier, gater, parker og plasser i Drammen kommune, samt myndighetsutøvelse innen disse fagområdene.

Dette inkluderer byggherre-ansvaret for utbygging av kommunal infrastruktur, i tillegg til prosjektutvikling, forhandling og oppfølging av utbyggingsavtaler med eksterne utbyggere, i tilknytning til kommunal infrastruktur. Kommunal forvaltning, myndighetsutøvelse og håndheving av parkering ligger også til programområdet.

Vann, avløp og renovasjon

Vann, avløp og renovasjon omfatter utbygging, vedlikehold og drift av kommunens vann- og avløpstjenester. Drammen kommune eier Glitrevannverket IKS sammen med Lier og Asker kommuner og Blindevannverket IKS sammen med Holmestrand kommune. Kommunal renovasjon omfattes også av programområdet, men ivaretas av Renovasjonsselskapet for Drammensregionen IKS (RfD). Drammen kommune eier det interkommunale selskapet sammen med kommunene Lier, Øvre Eiker, Modum og Sigdal.

Arealplan, klima og miljø

Arealplan, klima og miljø omfatter arealplanlegging, byggesaksbehandling, geodata/karttjenester, landbruks- og miljøforvaltning, bevillingssaker, samt koordinering av kommunens klimaarbeid.

Godt drikkevann og trygg vannforsyning

Satsingen «Godt drikkevann og trygg vannforsyning» er med på å oppfylle flere av målene i kommuneplanens samfunnsdel.

Vannforsyningen er en samfunnskritisk tjeneste som er helt nødvendig i en by der det skal være godt å leve. Å ha en sikker vannforsyning er en lovpålagt oppgave og det stilles strenge krav til oss gjennom drikkevannsforskriften. En by med godt drikkevann og trygg vannforsyning blir en attraktiv by der innbyggerne kan ha et trygt og godt liv.

Drikkevannsforskriften krever at vi kan levere tilstrekkelig og godt drikkevann til enhver tid, og forbyr oss å forurense drikkevannet. Gjennom lov og forskrift er vi også pålagt å ha nok vann (og vanntrykk) til brannslukning når den kommunale vannforsyningen inngår i kommunens brannvannsdekning.

Vannforsyningssystemene skal vare i opptil 100 år. Det er kostbart å grave opp og bygge nye anlegg. Med nok og forebyggende drift og vedlikehold kan hele systemet vare lenger og vi reduserer risikoen for store lekkasjer. Eksisterende drikkevannsledninger og -anlegg som er i dårlig forfatning, øker faren for at drikkevannet forurennes og for at leveransen stopper opp. Slike ledninger og anlegg må fornyes slik at innbyggere og næringsliv alltid får godt og trygt vann.

Å levere nok og godt drikkevann til enhver tid betyr at vi må kunne stenge og vedlikeholde deler av systemet uten store konsekvenser for innbyggerne. Det betyr at vi må levere selv om én ledning bryter sammen eller må stenges. Dette krever å ha flere ledninger inn til større områder. I andre tilfeller må vi ha en beredskap der vi kan levere drikkevann på annen måte, for eksempel via tanker (såkalt nød vann). Samtidig må vi sikre at nye utbyggingsområder får tilstrekkelig med vann. For å få til alt dette må vi investere i ny infrastruktur.

Å ferdes fritt, slå leir og lignende i og rundt drikkevannskildene øker faren for parasitter, bakterier og annen forurensning i drikkevannskildene, som kan føre til sykdom. Ved å begrense ferdsel og aktivitet i og rundt drikkevannskildene reduserer vi risikoen for forurensning som kan gjøre folk syke og vannet trenger mindre behandling før det kan distribueres til innbyggere og næringsliv.

Tiltak Dette gjør vi	Beskrivelse	Henvisning til kommuneplanens samfunnsdel
Verne drikkevannskildene	Gjennom restriksjoner forbys ferdsel, aktivitet og inngrep i og rundt drikkevannskildene som kan forurense. Hensynssoner i arealdelen omfatter et større friluftsområder hvor vannet ender opp i drikkevannskildene	Sikre rent vann, nok vann og tilstrekkelig kapasitet til håndtering av overvann og rensing av avløpsvann
Forlenge levetiden til eksisterende infrastruktur for drikkevannsforsyning, gjennom forebyggende drift, vedlikehold og fornyelse	Nok og forebyggende drift og vedlikehold sikrer innbyggerne rent vann. Det reduserer risikoen for at det oppstår akutte hendelser, reduserer sårbarhet for brudd, lekkasjer o.l., og er økonomisk forebyggende.	Sikre rent vann, nok vann og tilstrekkelig kapasitet til håndtering av overvann og rensing av avløpsvann
Investere i ny infrastruktur som gir sikrere drikkevannsløp	Bygge ut systemet slik at drikkevann kan leveres selv om noe skulle skje med deler av systemet eller det må tas ut av drift for vedlikehold. Eksempel utvidet forsyning til Svelvik og Åskollen.	Sikre rent vann, nok vann og tilstrekkelig kapasitet til håndtering av overvann og rensing av avløpsvann

Ren natur og godt vannmiljø

Satsingen «Ren natur og godt vannmiljø» er med på å oppfylle flere av målene i kommuneplanens samfunnsdel.

Ren natur og godt vannmiljø er en forutsetning for å bli Norges grønneste kommune og sentralt for innbyggernes livskvalitet.

Vi er en del av naturen og er på toppen av næringskjeden. I et globalt og bærekraftig perspektiv må vi bli mer selvforsynt. Da må vi ta vare på det biologiske mangfoldet slik at den naturlige næringskjeden opprettholdes. Å bevare grønnstruktur er viktig på mange områder: det bedrer luftkvaliteten i byen, bidrar til god overvannshåndtering og kan redusere risikoen for skade. Grønnstruktur og vannelementer i nærmiljøet øker trivsel for mennesker og dyr og tar vare på biologisk mangfold.

Med et godt vannmiljø kan vi bade, fiske og drive rekreasjon i vassdrag og fjord. Drammenselva og Drammensfjorden ender i Oslofjorden og er en av flere kilder til at Oslofjorden er i dårlig forfatning. Livet i fjorden tåler ikke utslippene våre. Vi må ta vår del av ansvaret for at elva og fjorden kan bli enda renere. Vannforskriften krever at vi skal oppnå god tilstand i alle vannforekomster. Helhetlig plan for Oslofjorden formidler en klar forventning fra departement og myndigheter om at kommunen reduserer utslippene. Det betyr at vannmiljøet i bekker og sidevassdrag også må bli bedre

Bildet er sammensatt; vi renser avløpsvannet enda bedre og redusere de samlede utslippene og lekkasjene. I tillegg må vi redusere avrenning fra landbruk og fra tette flater, som trafikkerte veier slik at planter og dyr får bedre levekår. Vi må ha kunnskap om vannkvaliteten og tilstanden til vannlevende organismer og sedimenter slik at vi velger riktig tiltak på riktig sted. Vi må sikre sammenhengende grønnstrukturer, bevare de grønne lungene i bebyggelsen og kantvegetasjon langs vassdrag slik at vi gir gode vekstmiljøer for insekter og dyr og hindrer erosjon. Åpne bekker gir livsnødvendig lys til vannlevende organismer og gjør det mulig for fisk å vandre.

Tiltak Dette gjør vi	Beskrivelse	Henvisning til kommuneplanens samfunnsdel
Redusere forurensende utslipp fra avløpsvann gjennom forebyggende drift, vedlikehold og fornyelse, investering i ny infrastruktur og økt innsats som myndighetsutøver	F.eks. ved å bygge nytt renseanlegg med tilhørende tilførselssystem, rehabilitere ledningsanlegg, stille strengere krav til det som slippes på ledningsnettet, følge opp avløpshåndteringen i spredt bebyggelse.	Reduserer støy-, vann- og luftforurensing Sikre rent vann, nok vann og tilstrekkelig kapasitet til håndtering av overvann og rensing av avløpsvann
Overvåke og vurdere tiltak for å bedre vannkvaliteten i Drammenselva og -fjorden	Dette gjøres for å ha tilstrekkelig kunnskap til å gjennomføre riktige tiltak. Skjer i samarbeid med andre kommuner gjennom prosjektet «Ren Drammensfjord» og «Vannområde Drammenselva»	Reduserer støy-, vann- og luftforurensing
Etablere sammenhengende grøntområder og bekker i byggesonen og vare på naturmangfold	For eksempel tilrettelegge for pollinerende insekter, variert sammensetting av trær og annen grønnstruktur, gjenåpne bekker for å håndtere overvann	Oppretter og videreutvikler grønne korridorer mellom elva og marka
Redusere forurensing fra transport	Gjelder f.eks. permanent snøopplag, avrenning, støy og støv	Reduserer støy-, vann- og luftforurensing

Et effektivt og miljøvennlig transportsystem

Satsingen «Et effektivt og miljøvennlig transportsystem» er med på å oppfylle flere av målene i kommuneplanens samfunnsdel.

En tilgjengelig og effektiv infrastruktur er grunnleggende for at våre innbyggere skal kunne forflytte seg til jobb, skole og på fritiden. Infrastrukturen er en nødvendighet for et fungerende næringsliv. Denne infrastrukturen er plasskrevende å bygge og sårbar for vær og naturen, men viktig å prioritere for å ivareta transporttilbudet. Infrastrukturen må driftes med en tilfredsstillende kvalitet for at flest mulig skal bruke den. Vedlikehold og reparasjoner er viktig for å få mest ut av våre investeringer.

Forurensing er en naturlig konsekvens av transportbehovet vårt, både direkte i form av aktiviteten som er nødvendig for å ivareta infrastrukturen, men også indirekte i form av bruken. Å tilrettelegge for de mest miljøvennlige alternativene vil redusere utslippene mens kapasiteten blir vedlikeholdt. Økt bruk av sykkel, gange og kollektiv er nødvendig for å møte det økte transportbehovet.

Transport er også forbundet med risiko. Trafikksikkerhetstiltak bærer på dette ved utformingen av veisystemet vårt og en drift som ivaretar kjøreforhold, sikt og belysning gjennom hele året og døgnet.

Tiltak Dette gjør vi	Beskrivelse	Henvisning til kommuneplanens samfunnsdel
Gjennomføre tiltak i sykkelplan, for å tilrettelegge for økt bruk av sykkel	For å ta opp det økte transportbehovet med miljøvennlige alternativ. Å utvide sykkelnettet og sikre at det er godt merket vil heve kvaliteten og dermed bruken	Legger til rette for økt bruk av gange, sykkel og kollektivtransport, og ikke økt privatbiltransport Utvikler trygge skoleveier
Gjennomføre tiltak i trafikksikkerhetsplanen, for å sørge for at flere kan ferdes trygt i trafikken	Videreutvikle et sikkert gatenett med spesiell vekt på gående og syklende.	Utvikler og legger til rette for gode og trygge samferdselsløsninger Utvikler trygge skoleveier
Tilrettelegging av vegnettet for kollektivtrafikk	Økt bruk av kollektiv er nødvendig for å ta opp forventet økt transportbehov. Infrastruktur for busser trenger mer plass, har større behov for salting og sliter betydelig mer på asfalt og veioppbyggingen	Legger til rette for økt bruk av gange, sykkel og kollektivtransport, og ikke økt privatbiltransport Utvikler og legger til rette for gode og trygge samferdselsløsninger Reduserer støy-, vann- og luftforurensing
Prioritere kvaliteten på driften av veinettet for å sikre trafikksikkerheten, bedre forholdene for myke trafikanter og kollektivtransporten	Handler om regelmessig drift som holder veiene åpne og trygge, som feiing, renhold, merking, kantklipping, lys og spesielt vintervedlikehold.	Utvikler trygge skoleveier Reduserer støy-, vann- og luftforurensing Legger til rette for økt bruk av gange, sykkel og kollektivtransport, og ikke økt privatbiltransport
Ta igjen vedlikeholdsetterleap ved å utbedre skader og forlenge levetiden på eksisterende kommunale veier	Handler om reparasjon og reasfaltering. Målet er at det går lenger tid før man må bygge helt ny vei, som er økonomisk kostbart	Utvikler og legger til rette for gode og trygge samferdselsløsninger

Forebygging av flom, ras og skred

Satsingen «Forebygging av flom, ras og skred» er med på å oppfylle flere av målene i kommuneplanens samfunnsdel.

Forebyggingen er viktig for å sikre innbyggerne våre og unngå skader i fremtiden. Så langt det er mulig, må vi tenke langsiktig. Klimaendringene gir allerede hevet vannstand, økt og mer konsentrert nedbør, og økt temperatur.

Tretrinnsstrategien for håndtering av overvann er sentral for forebygging av flom, ras og skred. Tretrinnsstrategien er å infiltrere når det regner lite, fordrøye ved mer nedbør og ha så trygge som mulige flomveier ved den meste ekstreme nedbøren. Dette krever en helhetlig planlegging og bygging og et vedlikehold som sikrer at førstetrinnet er så godt som mulig. Tiltak som sikrer liv og verdier er gjerne svært billige relativt til samfunnskostnadene ved ras, flom og skred.

Deler av Drammen er bygget på eller ved kvikkleire som grunnet de økte konsekvensene ved et ras krever ekstra hensyn i form av kartlegging og tiltak i forbindelse ved nybygg og i allerede etablerte områder. Fjell raser også, og kartlegging og sikringstiltak må gjøres for å begrense farene og konsekvensene av dette.

Tiltak Dette gjør vi	Beskrivelse	Henvisning til kommuneplanens samfunnsdel
Kartlegge og sikre områder utsatt for flom, ras og skred	For å få oversikt, prioritere og forebygge flom, ras og skred (gjennom blant annet å åpne bekkeløp, lage overvannsløsninger). Dette vil bidra til sikkerhet og opplevelse av trygghet for innbyggerne	Prioriterer arbeid med sikring mot flom, ras/kvikkleire i utsatte områder
Drifte og vedlikeholde områder og infrastruktur utsatt for flom, ras og skred	For å unngå/reducere/ begrense flom, ras og skred	Prioriterer arbeid med sikring mot flom, ras/kvikkleire i utsatte områder

Servicevennlig kommune i plan- og byggesaker

Satsingen «Servicevennlig kommune i plan- og byggesaker» er med på å oppfylle flere av målene i kommuneplanens samfunnsdel.

Satsingen er et viktig konkurransefortrinn for nærings-attraktivitet og bolig- og næringsvekst, og skal gi tydelige og gode rammebetingelser.

Å være en servicevennlig kommune betyr ikke at man kan si «ja» til alt, det handler om god service, som å møte næringsliv og innbyggere med velvilje, serviceinnstilling og effektiv saksbehandling.

Tiltak Dette gjør vi	Beskrivelse	Henvvisning til kommuneplanens samfunnsdel
Etablere rutiner for en effektiv og servicevennlig plan- og byggesaksprosess for næringslivet og innbyggere	Organisasjonsutvikling med næringsvennlig kommune videreføres i linjen. Vi etablerer faste rutiner både med hensyn til form for dialog (brev, e-post, telefon), økt tilgjengelighet og informasjon på kommunens nettsider.	Møter næringslivet og innbyggere med velvilje, serviceinnstilling og effektiv saksbehandling
Videreutvikle administrativt planforum, for å komme tidlig i dialog	Møteplass for dialog mellom administrasjon, eiendomsbransjen og andre som jobber med byutvikling, for gjennomføring av politiske vedtak	Etablere attraktive fysiske og digitale møteplasser som sikrer god dialog mellom kommune og næringsliv
Etablere rutiner som sikrer tidlig og tydelig informasjon i plan- og byggesaksprosesser	For eksempel digital tidslinje	Bygger kultur for nytenking, digitalisering og tilpasningsdyktighet

DRAMMEN
KOMMUNE